

Riktlinje vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda i Söderköpings kommun

Diarienummer: KS 2021-00264 1.3.1, Revidering: KS/2025-00496

Antagen: Kommunstyrelsen 2022-01-18, § 8

Reviderad: Kommunstyrelsen 2025-12-08, § 211

Dokumentansvarig förvaltning: Kommunstyrelsens förvaltning

Dokumentet gäller för: Söderköpings kommun

Dokumentet gäller till och med: Tillsvdare

Postadress

Söderköpings kommun
614 80 Söderköping

Besöksadress

Kommunhuset
Storängsallén 20

Kontakt

0121-181 00
kommun@soderkoping.se

Org.nr och webbplats

212000-0464
www.soderkoping.se

SÖDERKÖPING.SE

Innehållsförteckning

Inledning	4
Ny lagstiftning	5
Syfte	5
Definitioner	6
Otillåten påverkan	6
Hot	6
Trakasserier	6
Våld	6
Brott mot demokratin	6
Ansvar och roller	7
Förvaltningsorganisationen	7
Politiska partier	7
Ordföranden i fullmäktige, styrelse och nämnder	7
Gruppledarna inom de politiska partierna	7
Enskilda förtroendevalda	8
Polismyndigheten	8
Polisanmäl alla brott	8
Vem polisanmäler?	8
Hur går en polisanmälan till?	8
Efter polisanmälan	9
Stöd och skydd	9
Stöd i rättsprocessen	9
Skydd för hotade	9
Krisstödssamtal	9
Åtgärder internt i kommunen	10
Incidentrapportering till säkerhetskontoret	10
Hot mot offentliga sammanträden i kommunen	11
Kommunfullmäktiges ordförande	11
Kommunstyrelsens samt nämndernas ordförande	11
Beslut om säkerhetskontroll	11
Genomförande av säkerhetskontroll	11
Utbildning	12
Råd och tips	12
Säkerhetspolisens handbok - Personlig säkerhet	12
Ta emot besökare i kommunens lokaler	12
Sociala medier	13
Skydda din identitet och integritet	13
Exponering i massmedia	14
Åtgärder vid hot, våld och trakasserier	14
Hot via telefon	15
Hot i digitalform via sociala medier och e-post	15
Hot via fysiska brev	16
Avvikande försändelser	16
Hantering av presenter	16

Stalkning – att bli förföljd	17
Rättshaverister	17
Bilagor	19
Checklista – Inkommande hot	20
Anteckningsmall – Telefonhot och bombhot	21
Checklista - Riskbedömning av möten och evenemang i offentliga miljöer	23
Checklista - Planera inför möten och evenemang	24
Checklista - Om något händer vid evenemang och offentliga möten	26
Incidentrapportering	27

Inledning

Den offentliga förvaltningen ska präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Kommunal demokrati förutsätter att det i kommuner och regioner finns förtroendevalda¹ som direkt eller indirekt representerar väljarna i bl.a. fullmäktige, styrelser och nämnder. Väljarnas möjlighet till ansvarsutkrävande och inflytande på lokal och regional nivå bygger i sin tur på att det finns en fungerande dialog mellan väljarna och de förtroendevalda. Om dialogen brister ökar risken för misstro mot politiker och likgiltighet inför demokratin. Det är därför viktigt att förtroendevalda kan möta väljarna i olika samtal, debattera i sociala medier och delta i offentliga sammanhang.

Hot och våld riktat mot förtroendevalda innebär därför ett allvarligt hot mot den demokratiska beslutsprocessen. Nationellt vittnar allt fler förtroendevalda om ett hårdnat klimat i det demokratiska samtalet². Det handlar bl.a. om fysisk utsatthet och s.k. näthat, dvs. hot och trakasserier på internet. Det är uppenbart att det finns starka krafter i samhället som vill begränsa den demokratiska processen i Sverige, bl.a. grupper och individer som är beredda att – genom hot och våld – försöka hindra eller framtvinga vissa politiska beslut

Den kommunala demokratin försvagas om det till följd av hot och våld blir svårare att rekrytera förtroendevalda till uppdrag. Särskilt allvarligt är det om gärningarna leder till att förtroendevalda lämnar uppdrag i förtid, fattar andra beslut än vad som ursprungligen var tänkt eller undviker att engagera sig eller uttala sig i frågor.

Med dessa riktlinjer tar Söderköpings kommun ansvar för de förtroendevaldas säkerhet i deras utförande av sitt politiska uppdrag i Söderköpings kommun. Vissa avgränsningar finns rörande politiska partiets egna arrangemang.

Att kommunens förtroendevalda känner sig trygga och säkra är centralt för att demokratin ska fungera. Söderköpings kommun ska därför verka för att samtliga förtroendevalda:

- inte otillbörligen påverkas i sitt beslutsfattande
- kan utföra sina uppdrag utan inskränkningar
- uppnå och känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

Kommunens ansvar gäller inte när en person inte längre har ett politiskt förtroendeuppdrag i Söderköpings kommun eller vid aktiviteter som rör partiernas interna arbete som t ex valmöten, medlemmöten med mera.

¹ Med förtroendevalda avses definitionen i 4 kap 1 § kommunallagen

² Brottsförebyggande rådet (Brå) har sedan 2012 på uppdrag av regeringen

kartlagt förtroendevaldas utsatthet och genomfört trygghetsundersökningar vartannat år sedan 2013.

Trygghetsundersökningarna visar att många förtroendevalda i kommuner och regioner är utsatta för hot och våld.

Ny lagstiftning

Sedan den 1 juli 2025 ska kommuner enligt 4 kap 18 § a kommunallagen vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att en sådan förtroendevald som anges i 2 § första stycket utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. En utgångspunkt ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Kommuner och regioner ska förvissa sig om att en sådan förtroendevald har den utbildning som behövs och vet vad han eller hon behöver göra för att undgå riskerna för hot och våld. Lag (2025:374).

Kommunallagens bestämmelse är begränsad till de förtroendevalda som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid vilket i praktiken innebär de flesta förtroendevalda inte omfattas av kommunallagens bestämmelse.

Avsikten med bestämmelsen är att kommunal- och regionråd inte ska behöva bli sjuka eller skadade på grund av att de utsätts för hot och våld till följd av sitt förtroendeuppdrag. Hot och våld kan vara alltifrån trakasserier i form av hot via brev, internet eller telefon till misshandel och mord.

Skyldigheten innebär bl.a. att kommuner och regioner ska undersöka och vidta åtgärder för att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld samt tillhandahålla hjälp och stöd för de som utsätts³.

Kommunernas ansvar begränsas till sådant hot och våld som har en koppling till förtroendeuppdraget. Hot och våld kan dock vara svårt att förutse, vilket medför att det inte är möjligt att tydligt avgränsa ansvaret till vissa aktiviteter.

Skyldigheten innebär att kommuner och regioner inför att kommunal- och regionråd deltar i aktiviteter med koppling till förtroendeuppdraget måste vidta förebyggande åtgärder

Inför aktiviteter som inte har någon koppling till förtroendeuppdraget, såsom privata eller rent partipolitiska aktiviteter, finns det normalt sett inte någon skyldighet för kommuner och regioner att vidta förebyggande åtgärder. Om det sedan tidigare finns en känd hotbild till följd av förtroendeuppdraget, kan det dock även i sådana fall krävas vissa åtgärder, som t.ex. tillgång till larm och rutiner för detta.

Syfte

Dessa riktlinjer ska utgöra ett stöd och en vägledning i syfte att öka tryggheten för förtroendevalda vid utföranden av politiska uppdrag i Söderköpings kommun.

³ Kommunens skyldigheter för kommunalråden framgår av författningskommentaren till bestämmelsen. [Prop. 2024/25:80](#), s.33

Genom riktlinjen skapar vi en tydlighet och fastställer ett gemensamt förhållningsätt för att på så sätt förebygga och hantera hat, hot och våld mot förtroendevalda.

Definitioner

Otillåten påverkan

Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier, korruptionsförsök och hot samt våld mot person eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut eller agerande.

Otillåten påverkan handlar inte bara om konsekvensen av ett hot eller trakasserier mot en enskild person, utan ett hot eller trakasserier som också påverkar samhällets funktioner och utgör ett demokratiproblem. Det är på detta demokratiplan som otillåten påverkan blir ett problem eftersom otillåten påverkan syftar till att förtroendevalda inte ska följa de beslutade lagarna och förordningarna.

Hot

Hot definieras som allt från att någon har uttalat ett konkret hot, till att någon mottagit ett SMS om att egendom ska skadas om en förtroendevald inte fattar ett visst beslut eller förhåller sig passiv. Hot är en form av otillåten påverkan som alltid handlar om straffbara gärningar. Det kan till exempel handla om olaga hot eller utpressning.

Trakasserier

Trakasserier är den vanligaste formen av otillåten påverkan och är ofta inte straffbara. Trakasserier går ut på att hota en befattningshavare med subtila metoder.

Exempel på trakasserier

- Okvädningsord
- Obehagliga samtal – såväl under arbetstid som privat.
- Olovliga anspelningar – till exempel genom hänvisning till den utsattes familj.
- Olovlig filmning och fotografering

Våld

Med våld avses slag, sparkar eller annan typ av fysiskt våld som riktats mot förtroendevalda med anledning av deras uppdrag. Våld är, fysiskt sett, den grövsta formen av otillåten påverkan. Det kan vara våld, till exempel misshandel, mot en förtroendevald, en anhörig eller en kollega. Det kan även handla om våld mot egendom, till exempel skadegörelse.

Brott mot demokratin

Polisen definierar brott riktade mot förtroendevalda och andra åsiktsbildare som demokratibrott för att signalera allvaret mot det hot mot demokratin det innebär när förtroendevalda och andra åsiktsbildare utsätts för angrepp.

När ett demokratibrott anmäls kan polisen ha ett personligt möte med den som har anmält att han eller hon har blivit utsatt för brott. Bedöms hotet som allvarligt finns möjlighet till personskydd.

Ansvar och roller

Förvaltningsorganisationen

Kommunens säkerhetskontor ansvarar för rådgivning, utbildning och stöd i det förebyggande säkerhets- och trygghetsarbetet. Till exempel genom att ta fram informationsmaterial, checklistor, bistå vid risk- och sårbarhetsanalyser och hotbilda-bedomningar rörande frågor som är kopplade till förtroendevaldas uppdrag i kommunen.

Säkerhetskontoret personal bedömer och fattar beslut om vilka åtgärder kommunen ska vidta vid uppstådda hot eller annan otillbörlig påverkan riktad mot förtroendevalda och deras politiska uppdrag i kommunen. Vid behov tas stöd från personalkontoret med sin särskilda kompetens inom arbetsmiljöområdet.

Politiska partier

De politiska partierna är egna juridiska personer och ansvarar själv för de riskbedömningar och säkerhetsåtgärder rörande partiets interna arbete som till exempel aktiviteter under valrörelsen och annan partirelaterad verksamhet under mandatperioden. Säkerhetskontoret kan bistå med visst råd och stöd, kontakter med polismyndigheten med mera om partiet bedömer att det finns en förhöjd hotbild mot partiet eller en enskild ledamot.

Ordföranden i fullmäktige, styrelse och nämnder

Ordföranden ska:

- tillsammans med gruppledaren ansvara för att dessa riktlinjer med tillhörande dokument (bilagorna) blir kända för de förtroendevalda samt att de följs.
- Ordförande ansvarar för att samtalstonen håller en god nivå och bör inför varje sammanträde tillsammans övriga presidium särskilt granska dagordningens punkter ur ett säkerhetsperspektiv.

Gruppledarna inom de politiska partierna

Gruppledarna inom de politiska partierna ska:

- tillsammans med ordföranden ansvara för att dessa riktlinjer med tillhörande dokument (bilagorna) blir kända för de förtroendevalda samt att de följs.
- stödja sina medlemmar i händelse av hat, hot eller våld samt vid behov övergripande ansvar för kontakter med polis och kommunens säkerhetskontor.
- vara väl uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma för de förtroendevalda inom sitt parti samt aktuella, kontroversiella frågor som väcker starka känslor bland medborgarna.
- tillsammans med Säkerhetskontoret ansvara för rådgivning och stöd till utsatta.

Enskilda förtroendevalda

De förtroendevalda ska:

- medverka vid utbildning om hot och våld,
- känna till dessa riktlinjer med tillhörande dokument (bilagorna),
- ansvara för att rapportera eventuella incidenter till säkerhetskontor, partiets gruppleddare samt polisen.

Polismyndigheten

Polismyndigheten är ansvarig för att ta emot anmälan, utreda brott, göra bedömningar av hot- och skyddsåtgärder, informera om vilket stöd som finns samt stödja i att ta kontakt med berörda myndigheter.

Polisanmäl alla brott

Söderköpings kommun rekommenderar att samtliga händelser som innefattar hat, hot, våld, otillåten påverkan, skadegörelse, stöld eller korruptionsförsök, riktade mot förtroendevalda polisanmälas. En polisanmälan är en förutsättning för att en gärningsperson ska kunna fällas för brott och det minskar i förlängningen risken för att brottet upprepas mot dig eller andra personer.

Genom att polisanmäla visar vi att Söderköpings kommun inte accepterar hot, våld och trakasserier. Särskilt viktigt är det om handlingarna används för påtryckning eftersom det undergräver det demokratiska systemet – förtroendevalda ska representera folket och inte dem som använder otillåten påverkan.

Den förtroendevalda behöver inte ha klart för dig vad det är för typ av brott som har begåtts eller om de lagliga kraven för brottet är uppfyllda. Det är upp till polisen att sköta brottsrubriceringen och bedömningen i övrigt.

Vem polisanmäler?

Söderköpings kommun rekommenderar att det i första hand den eller de förtroendevalda som utsatts för det misstänkta brottet som gör polisanmälan. Säkerhetskontoret bistår vid behov med råd och stöd vid polisanmälan. Gäller polisanmälan ett generellt hot riktat mot kommunen hanteras polisanmälan som huvudregel av berörd förvaltning.

När du polisanmäler ett brott är det viktigt att du anger att du blivit utsatt för brottet i din roll som förtroendevald. Det finns en straffskärpningsregel för brott mot förtroendevalda, vilket innebär att rätten kan döma ut ett strängare straff om ärendet leder till fällande dom.

Förtroendevalda har även en lagstadgad rätt att begära att polisanmälan blir åtkomstskyddad. Åtkomstskyddet innebär att sekretessen kring ärendet ökar och på så sätt avgränsas vilka som kan ta del av anmälan. Det är förundersökningsledaren som avgör om åtkomstskyddet ska beviljas.

Hur går en polisanmälan till?

Vid hot och våldsbrott görs anmälan genom att ringa polisen på 114 14 eller genom att besöka en polisstation. Tänk på att en tidig anmälan gör

det lättare för polisen att hitta tekniska bevis och förhöra eventuella vittnen.

Om det är ett pågående brott, eller en akut situation, ska du alltid ringa 112. Polisen har öppet dygnet runt.

Efter polisanmälan

När en brottsanmälan har gjorts ska polis eller åklagare bedöma vilka möjligheter som finns att utreda brottet. De beslutar därefter om en förundersökning, även kallad brottsundersökning, ska inledas. Det görs bara om det finns möjligheter att klara upp brottet. Saknas det tillräckliga bevis kan en förundersökning läggas ned

Om ditt ärende lagts ner och du är missnöjd med beslutet kan du begära att ärendet prövas av åklagare. Vänd dig till polisen som på din begäran överlämnar ärendet till åklagaren. Uppge diarienumret som du hittar längst upp till höger på din anmälan.

Stöd och skydd

Stöd i rättsprocessen

Den som drabbas av hot, våld eller trakasserier har i de allra flesta fall rätt att ta med en stödperson vid besök hos polisen. Den drabbade bestämmer själv vem som ska vara stödperson. Det kan exempelvis vara en vän, en arbetskollega en tjänsteman från socialtjänsten eller någon från en brottsoffer- eller kvinnojour. Tänk på att ett vittne inte kan vara stödperson.

Den som drabbas kan även få ett målsägandebiträde, ett så kallat juridiskt biträde. Om det beviljas är det kostnadsfritt. Målsägandebiträdet ger stöd genom hela den juridiska processen. Eventuellt önskemål om målsägandebiträde ska framföras till polis eller åklagare.

Skydd för hotade

Om du blir utsatt för våld, hot eller påtryckningar kan du få hjälp med skydd av polisen. Polisen bedömer om det finns ett behov av skydd och vilket sorts skydd som ska användas i det enskilda fallet. Bedömningen utgår från hur allvarligt brottet är och hur stor risken är att det kommer att genomföras.

Krisstödssamtal

Har du utsatts för ett allvarligt brott kan det ibland vara bra att få samtalsstöd för att kunna gå vidare. Genom din hemförsäkring har du ofta möjlighet att få ett visst antal krisstödssamtal om du till exempel har utsatts för våld. Brottsofferjouren har en stödtelefon man kan ringa till anonymt.

Stöd från kommunens företagshälsovård ges endast del- och heltidsarvoderade förtroendevalda.

Åtgärder internt i kommunen

Kommunens säkerhetskontor ansvarar för rådgivning och stöd till förtroendevalda som blivit utsatta för hot och trakasserier i sitt uppdrag. I allvarligare fall kan vissa stödåtgärder sättas in som personlarm och bevakningsinsatser.

Personlarm

En förtroendevald som utsatts för ett allvarligt hot eller för våld kan utrustas med ett personlarm som går till kommunens väktare och larmcentral.

Bevakning av väktare.

Vid mycket allvarliga hot eller händelser kan olika typer av bevakningsåtgärder sättas in.

Risk- och sårbarhetsanalys rörande den förtroendevaldes arbetsplats och/eller bostad.

Åtgärden avser att identifiera risker och analysera dessa samt ge förslag på preventiva åtgärder den förtroendevalda kan vidta. Vid behov ska riskbedömningen göras i samråd med polismyndigheten.

Incidentrapportering till säkerhetskontoret

Utöver polisanmälan är det viktigt att hot, våld och trakasserier eller andra incidenter rapporteras till kommunens säkerhetskontor. Även till synes harmlösa händelser kan i ett större sammanhang ge en annan hotbild. Det är därför viktigt att även rapportera händelser som vid en första anblick inte känns som en otillbörlig påverkan.

Incidentrapporter bidrar till att säkerhetskontoret kan blida sig en uppfattning av om en händelse är på väg att eskalera och på så sätt få bättre underlag att följa upp händelser som rör hot och våld riktade mot förtroendevalda. Om inte händelsen rapporteras framkommer inte något behov av stödåtgärder, vilket leder till att de inte heller kommer att utvecklas eller erbjuds.

Vid en eventuell polisanmälan kan det också bli fråga om ett grövre brott om det går att visa på en systematik. Det är inte ovanligt att en förövare eskalerar i sitt beteende och då kan de första incidenterna innehålla viktig information i en kommande utredning.

Aktiva förövare kan utsätta flera olika förtroendevalda samtidigt, något som inte uppmärksammas om inte händelserna rapporteras till säkerhetskontoret som kan sammanställa hela bilden.

Vad incidentrapporten ska innehålla framgår av mall som finns i bilagorna. Mallen utgör ett exempel på relevant innehåll. Incidentrapporten skickas via e-post till säkerhetskontoret funktionsbrevlåda.

sakerhet@soderkoping.se

Hot mot offentliga sammanträden i kommunen

Den 1 juli 2010 infördes lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och landsting. Enligt lagen får kommuner och landsting anordna säkerhetskontroll vid sina offentliga sammanträden om det finns anledning att misstänka brott som medför fara för någons liv, hälsa, frihet eller omfattande skadegörelse på egendom i samband med sammanträdet.

Kommunfullmäktiges ordförande

Det är fullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordförande får inte utvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse.

Bestämmelse om ordförandes rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår oordning så att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta så får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista väg upplösas.

Kommunstyrelsens samt nämndernas ordförande

Till skillnad från fullmäktiges sammanträden är huvudregeln för nämnder och styrelser att sammanträden hålls inom stängda dörrar. En nämnd eller kommunstyrelse får däremot besluta att dess sammanträden ska vara offentliga om fullmäktige medgett det och ärendet som behandlas vid sammanträdet inte avser myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter.

Om en nämnd eller kommunstyrelsen håller offentliga sammanträden så gäller i fråga om ordning vid sammanträdet samma regler som för fullmäktige.

Beslut om säkerhetskontroll

Beslut om säkerhetskontroll fattas av den som är eller ska vara ordförande vid sammanträdet. Enligt lag om säkerhetskontroll ska samråd med polisen och en hotbilda-bedömning göras innan ordföranden beslutar om säkerhetskontroll.

Genomförande av säkerhetskontroll

Det är polisen som beslutar om säkerhetskontrollen ska genomföras av närvarande polis eller om den kan utföras av ordningsvakt. I det fall en säkerhetskontroll genomförs får den omfatta identitetsundersökning av besökande personer till sammanträdet.

Vid säkerhetskontrollen eftersöks vapen och andra föremål i väskor, paket och dylikt som kan vara ägnade att komma till användning vid brott. Besökare som inte underkastar sig beslutad säkerhetskontroll får vägras tillträde till sammanträdet och avvisas eller avlägsnas från lokalerna.

Samma åtgärder får vidtas mot den som inte följer en uppmaning att lämna vapen eller farliga föremål ifrån sig.

Utbildning

Vid varje ny mandatperiod ska samtliga förtroendevalda erbjudas utbildning i frågor som rör hot, våld och otillåten påverkan som riktas mot förtroendevalda.

Under mandatperioden genomförs utbildning vid behov.

Deltid- och heltidsarvoderade förtroendevalda ska erbjudas särskild utbildning mot bakgrund av bestämmelserna i kommunallagen.

Råd och tips

Nedan finns några handfasta råd och tips för dig som förtroendevald.

Säkerhetspolisens handbok - Personlig säkerhet

Säkerhetspolisen har tagit fram en handbok som heter Personlig säkerhet som finns för nedladdning på säkerhetspolisens webbplats.

I handboken Personlig säkerhet ges exempel på förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder som kan användas för att förhindra eller avstyra hotfulla situationer om de skulle uppstå. I handboken behandlas handfasta tips gällande allt från hur en förtroendevald ska tänka kring sociala medier till hur man ska agera vid ett eventuellt terrorattentat.

Boken är primärt skriven för politiskt aktiva, men råden fungerar lika väl för andra utsatta yrkesgrupper.

Söderköpings kommun rekommenderar att samtliga förtroendevalda tar del av handboken i förebyggande syfte.⁴

Ta emot besökare i kommunens lokaler

Alla besök ska skrivas in och ut i liggare samt ha en besöksmottagare!

Släp aldrig in okända personer i kommunens låsta lokaler.

Undvik att ta emot okända besökare i enrum. Är du osäker på situationen eller misstänker att något obehagligt kan uppstå, be någon att sitta med på mötet. Förbered dig också så att du enkelt kan lämna rummet och larma om du blir hotad eller angripen. Eskorter alltid besökare i lokalerna och lämna inte obehöriga utan uppsikt. Var uppmärksam på kvarglömda väskor och annat som kan innehålla farliga föremål

⁴ [Personlig säkerhet - Säkerhetspolisen](#)

Sociala medier

Sociala medier är idag en viktig informationskanal för så väl politiska partier, enskilda förtroendevalda som kommunens verksamheter. Det är ofta en bra plattform att nå ett stort antal människor.

Sociala medier bevakas även av massmedia och det finns ett stort intresse för förtroendevaldas digitala närvaro. Det som publiceras får snabbt spridning, oavsett om informationen är sann, falsk, vilseledande eller populistisk.

Spridningen kan i sin tur leda till starka reaktioner och än starkare motreaktioner oavsett om informationen publicerats av dig eller någon annan. Tänk igenom innan hur du eller ditt parti ska hantera snabb ryktesspridning i sociala medier så att ni snabbt kan nyansera eller dementera uppgifter som cirkulerar.

~~Tänk på att~~ Sociala medier kan även användas för att kartlägga dig och dina närstående. Det är inte ovanligt att sociala medier används som kanal vid hot riktade mot förtroendevalda. Tänk därför igenom vad du delar om dig själv och dina närstående. Ha hög lösenordssäkerhet på dina konton för att undvika kapning av kontot.

Några viktiga punkter att tänka på:

- Var personlig men inte privat i dina inlägg. Definiera vad personligt betyder för dig och vilka dina gränser är. Skapa en genomtänkt hållning för hur, vad och när du kommunicerar i sociala medier utifrån din egen säkerhet.
- Undvik att i förväg eller under ett pågående möte, berätta var du befinner dig. Använd inte incheckningsfunktioner som avslöjar din geografiska position.
- Berätta om saker du har gjort – och inte om vad du ska göra. Detta för att undvika kartläggning eller att personer söker upp dig.
- Undvik att exponera eller ge en inblick i dina vanor som kan underlätta kartläggning av dig, såsom tränings- eller shoppingrutiner eller platser du regelbundet besöker.
- Var noga med att alltid fråga om godkännande för publicering från de personer som medverkar i dina inlägg och på dina bilder.
- Var noga med att även i privata sammanhang berätta vad som gäller för din medverkan i sociala medier. Be även vänner och familj undvika angivelse av geografisk plats om du medverkar på bild. Detta även för tjänster du inte själv använder.
- Betrakta så kallade ”direktmeddelanden” på sociala medier som offentliga arenor. Allt som sägs där ska teoretiskt sett hålla för att granskas av såväl massmedia som av meningsmotståndare

Skydda din identitet och integritet

Dina personliga uppgifter kan bland annat missbrukas genom att någon kapar din elektroniska identitet, gör oriktiga debiteringar, startar nya abonnemang eller genom förändrad mantalsskrivning. Ett annat syfte kan vara att använda din identitet på sociala medier och exempelvis sprida falska påståenden i ditt namn. Ha kontroll på dina id-handlingar, var vaksam om någon gör en kreditupplysning på dig och polisanmäl direkt om du misstänker brott.

Någon kan komma åt dina personliga uppgifter genom medlemsmatriklar, adresslistor, webbplatser, e-postlistor och via sociala plattformar. Gör därför ett medvetet val kring vilken information du delar med dig av via internet.

Använd till exempel en stängd profil, det vill säga att din profil endast är synlig för de personer du vill se den. Du kan även skapa en separat sida för dig som offentlig person i sociala medier som du håller avskild från din privata sida. Räkna med att den information du en gång har lagt ut på internet alltid finns kvar.

Använd aldrig dina privata lösenord i arbetssammanhang.

Post som du får till din vanliga brevlåda kan i orätta händer användas för att kartlägga dig eller utnyttja dina personliga förhållanden. Du kan förebygga detta genom att använda en låsbar brevlåda eller använda en postbox.

Exponering i massmedia

Som politiskt aktiv är det både vanligt och eftersträvarsvårt att exponeras i media. Men fundera alltid i förväg på hur och var du vill visa upp dig.

Några viktiga saker att tänka på:

- Om någon vill intervjua dig bör du undvika ditt hem och föreslå att ni ses på en neutral plats. Du bör generellt undvika att exponera ditt hem, din familj och de exakta miljöer där du regelbundet befinner dig.
- Du bör aldrig uttala dig om eller kommentera din egen säkerhet eller olika skyddsåtgärder som rör dig eller din familj.
- Kommentera aldrig till media eller uppdatera i sociala medier i affekt, exempelvis då något obehagligt precis har skett så som vid en olycka eller om du precis blivit hotad.
- Tänk också på att även om du inte själv är utsatt kan en partikamrat vara det. Undvik därför att nämna dem i intervjuer eller i kontakter med media utan att det är förankrat med dem. På samma vis ska du undvika att exponera dem i sociala medier

Åtgärder vid hot, våld och trakasserier

Om du skulle bli utsatt för hat, hot eller våld som kan knytas till din politiska gärning eller ditt uppdrag är det bra att känna till hur dessa situationer ska hanteras. Detta oavsett om situationen skulle uppstå i samband med ett offentligt framträdande, på nätet, på arbetsplatsen eller i anslutning till din bostad.

Generella akuta åtgärder vid hot eller våldssituation

- Larma 112, ropa på hjälp.
- Vid akutsamtal uppge vem du är, platsen, skador, hot, drabbade samt telefonnummer man når dig på.
- Försök att uppträda lugnt, lyssna utan att avbryta den som hotar, undvik motargument.
- Försök uppmärksamma andra på situationen.
- Om hotet övergår till handling
 - Ta skydd, göm dig
 - Ropa på hjälp
 - Försök ta dig från platsen
 - Använd nödvärn

- Kontakta snarast anhörig och, om det är aktuellt, din arbetsplats.
- Polisanmäl
- Kontakta kommunens säkerhetssamordnare och säkerhetsansvarig i partiet om sådan finns.

Hot via telefon

Om du blir hotad eller trakasserad via telefon bör du snarast anmäla det till polisen. Informera även ditt parti och kommunens säkerhetskontor om den inträffade händelsen.

I en eventuell brottsutredning finns det möjlighet att spåra samtal – både sådana som har gjorts och att skapa en beredskap för att spåra eventuella framtida samtal. Spårning av samtal kan ske för både fast och mobil telefoni. Det finns vissa tekniska begränsningar, där en försvårande faktor kan vara oregistrerade kontantkort. Men i vissa fall är det möjligt att spåra även dessa.

Du kan själv begära ut listor på inkommande samtal från din teleoperatör. Tjänsten finns hos de flesta teleoperatörer, men förutsättningarna för samtalsspårning skiljer sig mellan olika bolag. Du bör därför kontakta din teleoperatör för information om tjänsten och dess förutsättningar.

Några viktiga råd om du får ett hot på telefon:

- Lyssna uppmärksamt och avbryt inte den som ringer.
- Notera tid, bakgrundsljud, kön, ålder, dialekt och liknande.
- Om möjligt spela in samtalet.
- Upprepa det som den uppringande säger och låtsas som att du inte hör ordentligt. Använd fraser som ”Förlåt, jag hörde inte riktigt vad du sa?” På så sätt förlängs samtalet vilket kan ge dig mer information och därmed underlätta identifieringen av den uppringande.

Hot i digitalform via sociala medier och e-post

En stor del av de händelser som förtroendevalda utsätts för sker i sociala medier, och sådana inlägg kan tas bort eller förändras över tid. Då finns inga bevis kvar. Men händelserna går att dokumentera genom att spara bilder av den sida där hotet finns eller påhoppet publicerats genom att göra en så kallade skärmdump.

Spara alla hot eller trakasserier som du får via dator eller mobil i digital form. De kan användas som bevismaterial.

Polisanmäl alltid om du utsätts för direkta hot eller trakasserier. Informera även ditt parti och kommunens säkerhetskontor om den inträffade händelsen.

Några viktiga råd om du får ett hot via internet:

- Tänk på att inte radera de hot du får via internet, polisen behöver dem i digital form för att kunna spåra vilken dator de har skickats från.
- Ta skärmdumpar på innehållet.

Hot via fysiska brev

Hantera eventuella hotbrev med försiktighet och förvara dem skyddat så att polisen kan säkra eventuella spår och kan ta del av innehållet för att analysera det.

I de fall du får flera försändelser från samma avsändare är det bra om du bevarar några oöppnade. Analyser kan exempelvis ske genom att studera innehållet i texten och genom att säkra fingeravtryck. Även biologiska spår kan hittas på brevet.

Avvikande försändelser

Post som du får hem eller till din arbetsplats kan innehålla obehagliga överraskningar. Du bör därför vara uppmärksam på obeställda och avvikande försändelser och du bör be din familj agera på samma sätt.

Kontakta polisen om du får ett paket som ser annorlunda ut och där du inte känner igen avsändaren. Försök inte öppna det för att se efter vad det är. Informera även ditt parti och kommunens säkerhetskontor om den inträffade händelsen.

Hantering av presenter

Paket bör helst öppnas av givaren själv. Vid misstänkt försändelse; rör eller öppna inte, larma polisen.

Kontakta polisen om du får ett paket som ser annorlunda ut och där du inte känner igen avsändaren. Försök inte öppna det för att se efter vad det är.

Var uppmärksam på försändelser som har:

- Ojämnt eller buckligt utseende.
- Avvikande vikt, det vill säga ovanligt lätt eller tungt i förhållande till storleken.
- Fettfläckar på kuvertet eller omslaget eftersom sprängämnen kan innehålla fett.
- Underlig eller ovanlig lukt.
- Adresetikett eller okänd handskriven adress.
- Ovanlig påskrift eller förtryckta bokstäver med ”inskränkande” text, till exempel personligt, privat eller brådskande.
- Avsändare och adress som tyder på önskad anonymitet.
- Överdrivet antal frimärken.
- Tecken på att kuvertet eller omslaget har varit öppnat och sedan återförslutits.
- Oförklarliga metalband, trådar, folie eller liknande.
- Ljud som försändelsen ger ifrån sig, till exempel surrande, tickande eller skvalpande.

- Dykt upp oväntat och oförklarligt, till exempel via en specialleverans med bud eller till receptionen på din arbetsplats

Stalkning – att bli förföljd

I samband med ditt politiska uppdrag eller samhällsengagemang finns en risk att du blir utsatt för någon som förföljer dig.

När någon utsätts för förföljelse är det vanligt att innehållet i till exempel brev och telefonsamtal är hotfullt och aggressivt. Det kan även hända att en person blir förälskad i dig och att detta inte är ömsesidigt, men där den andre inte förstår eller accepterar detta. De upprepade kontakterna kommer då att bestå av inviter och uppvaktning av olika slag, såsom kärleksbrev eller blommor skickade hem eller till arbetsplatsen.

Kontakta polisen om upplever att du utsätts för stalkning. Informera även ditt parti och kommunens säkerhetskontor om den inträffade händelsen.

Några viktiga råd om du utsätts för stalkning:

- Var tydlig med att du inte vill ha någon kontakt med individen ifråga.
- Svara inte på kommunikationsförsök. Varje kontakt innebär en risk för en positiv förstärkning för gärningspersonen och ökar risken för fortsatt oönskad förföljelse och då med ökad intensitet.
- Finns det stödfunktioner som tar emot din e-post eller inkommande samtal måste ett resonemang föras också med de funktionerna om hur ni hanterar hot.
- Gör en polisanmälan varje gång stalkaren kontaktar dig
- Samla och dokumentera kontakt eller kontaktförsök. Spara all information som styrker hot och trakasserier.
- Samarbeta med polis och andra professionella för att få råd kring hur du bör agera.

Rättshaverister

De flesta som arbetar inom offentlig sektor har någon gång varit i kontakt med en person med rättshaveristiskt beteende. Utmärkande för den här typen av personer är att de har fastnat i sin kamp om upprättelse mot den eller de myndigheter de anser har begått ett fel och låter detta i praktiken fylla hela sitt liv. I de mest extrema fallen kan tonen bli hotfull och även övergå i ren förföljelse.

Kontakta polisen om du upplever att du utsätts för ett brott. Informera även ditt parti och kommunens säkerhetskontor om den inträffade händelsen.

Några råd om du blir utsatt för en person med rättshaveristiskt beteende:

- Ha alltid en hög servicenivå, men till en viss gräns i dessa fall.
- Vid kontakt – försök behålla lugnet, höj inte rösten, dras inte med i diskussionen och argumentera inte emot.

- Var saklig och hänvisa till vad du kan göra enligt lagstiftning och rutiner.
- Visa empati och tydlighet. ”Jag hör vad du säger och förstår hur du ser på saken. Men detta är vad jag kan göra”. Svara på det som efterfrågas, inte mer.
- Hänvisa till annan om ärendet inte rör ditt område.
- Förstå att det inte går att ändra personens åsikter. Ifrågasätt inte vanföreställningar.
- Undvik att svara på upprörda mejl med en gång. Då kan avsändaren hinna lugna sig tills svaret kommer och det hela avdramatiseras.
- Vid långvarig eller komplicerad kontakt, prova med en annan handläggare eller kollega.
- En rättshaverist vill ofta avsluta samtalet med ett medskick som är nedlåtande och kritiserande. Låt personen i fråga få sista ordet, kommentera inte ytterligare.
- Avsluta eller avbryt samtal som blir alltför kränkande, hotfulla eller meningslösa. Det finns gränser.
- Se till att ha en handlingsplan för hur ni ska hantera en rättshaverist så att alla vet vad de ska göra och vad de inte ska göra.

Bilagor

[1. Checklista inkommande hot](#)

[2. Anteckningsmall - Telefonhot och bombhot](#)

[3. Checklista - Riskbedömning av möten och evenemang i offentliga miljöer](#)

[4. Checklista - Planera inför möten och evenemang](#)

[5. Checklista - Om något händer vid evenemang och offentliga möten](#)

[6. Incidentrapporteringsmall](#)

Checklista – Inkommande hot

Vid akut behov av hjälp ring 112!

Registrera

Om möjligt, ta hjälp av någon för att medlyssna på samtalet eller spela in samtalet.

- **Mobilsamtal:** Använd app för inspelning eller genomför samtalet med högtalare och spela in med en annan telefon.
- **E-post, SMS:** Spara hotmeddelandet. Besvara inte meddelandet
- **Hotbrev:** Undvik att vidröra brevet onödigt mycket. Behåll kopia. Besvara inte brevet
- **Sociala medier:** Spara meddelandet. Besvara inte meddelandet

Vid telefonsamtal:

- Provocera inte. Försök att behålla lugnet, lyssna utan att avbryta den som hotar, undvik motargument.
- Var uppmärksam på vad som sägs, anteckna det som sägs eller om du kan spela in samtalet.
- Var uppmärksam på detaljer kring den som framför hotet, t ex dialekt, kön och ålder. Se formulär nedan
- Dokumentera klockslag och datum.

Frågor att ställa till hotutövaren:

1. När ska hotet genomföras?
2. Mot vem eller vad riktar sig hotet?
3. Vad för slags hot är det vi pratar om?
4. Vem kommer att utföra hotet?
5. Vad heter du?
6. Vilka motiv har du för hoten?
7. Var finns du nu?
8. Upprepa/repetera det verbala hotet.

Anteckningsmall – Telefonhot och bombhot

Uppgifter för samtal

Telefonnummer.....

Klockslag.....

Datum.....

Ditt namn.....

TÄNK PÅ!

- Lyssna noggrant.
- Anteckna så mycket som möjligt.
- Upptred lugnt och vänligt.
- Avbryt inte personen.
- Vinn tid. Uppehåll samtalet.
- Be personen upprepa sig.
- Försök spåra samtalet (se instruktion.....)

Ställ följande frågor till den som hotar:

Vad är det för hot?

.....

När ska hotet verkställas/bomben explodera?

.....

Var ska det ske/var finns bomben?

.....

Hur ser hotet/bomben ut? Vilket typ?

.....

Mot vem är hotet riktat? **Varför**?

.....

Vad heter du/ni?

.....

Var finns du/ni?

.....

Observationer

Verkar personen förtrogen med kommunens lokaler och/eller den/de hotade? Ja Nej Oklart

Personens identitet Man Kvinna Pojke Flicka Oidentifierbar

Språk/Dialekt Svenska Dialekt.....
 Utländsk brytning Annat språk.....

Personens röst Högljudd Lågmäld Mörk Ljus Hård Mjuk

Personens tal Snabbt Långsamt Välvärdat Distinkt Förvrängt
 Svordomar Sluddrigt Läspande Fackuttryck Stammande

Personens attityd Lugn Upphetsad Annat.....

Bakgrundsljud Oväsen från maskiner Gatutrafik Röster Tyst
 Musik Högtalarutrop Annat.....

Vad gäller hotet? Mot kommunen Mot partiet Hot om våld Mot annan person
 Själv mord/skada Allmänna hot Annat.....

Checklista - Riskbedömning av möten och evenemang i offentliga miljöer

- Finns någon hotbilda-bedömning utförd av arrangör, polismyndighet eller annan?
- Finns det viktiga lokala personer eller organisationer som samverkan bör ske med?
- Kan mötet/eventemanget dra till sig ett intresse från grupper eller individer som utgör en särskild risk för hot och våld eller på annat sätt kan ha för avsikt att störa mötet?
- Kommer mötet/ eventemanget att behandla några särskilt laddade frågor eller är frågorna särskilt laddade i just den aktuella geografiska miljön?
- Kommer det att finnas deltagande personer med en befintlig hotbild som kan överföras på övriga deltagare?
- Kommer det att finnas deltagande personal som har särskilda medicinska behov?
- Finns det andra pågående eller inplanerade aktiviteter (demonstrationer etc) som kan påverka mötet/eventemanget?
- Har det planerade mötet/eventemanget fått stor medial uppmärksamhet?
- Se över vem eller vilka som har tillträde till platsen, kan det begränsas innan och under mötet?
- Finns möjlighet att utrymma säkert? Kan en inrymning göras?
- Sammanfatta en riskbedömning och sammanfatta eventuella förslag till åtgärder

Checklista - Planera inför möten och evenemang

- Kontrollera om riskbedömning av mötet är genomförd
- Fastställ vem som är huvudsaklig arrangör och vem som står för inbjudan
- Fastställ vem som bär det huvudsakliga ansvaret för säkerheten
- Kontrollera om tillstånd krävs – Är tillståndet beviljat?
 - Försök att få en kontaktperson vid polismyndigheten. Sök information om tillståndsfrågan om det inte är ordnat
- Underrätta polisen
 - Samverka med kontaktperson vid den lokala polismyndigheten genom att delge information samt bedöma behov av resurser och vilka bevakningsåtgärder som krävs för säkerheten.
- Kontrollera att det finns tillräckliga resurser på plats avseende brand, sjukvård och evakuering
 - Behövs särskilda handlingsplaner för detta?
 - Är nödutgångar utmärkta, är de fungerande?
 - Finns det utpekade utrymningsledare?
 - Var finns uppsamlingsplatser?
 - Finns evakueringsrum eller säkert utrymme dit deltagare skyndsamt kan ta sig?
- Kontrollera hur platsen ser ut där mötet/eventet ska ske
 - Vilka miljömässiga faktorer kan påverka?
 - Behöver miljön saneras från föremål som kan användas som tillhyggen eller som kan kastas?
- Placering av scen och/eller talarpodiet
 - Tillgodose en säker väg till och från talarplatsen
 - Undvik att ha åskådare bakom ryggen på talaren
 - Undvik platser mitt på ett torg
- Planera för avspärningar
 - Markera ett säkerhetsavstånd till talaren genom avspärningar med band eller andra
 - arrangemang
 - Beakta kastavstånd

- Placera vakter/funktionärer strategiskt ur säkerhetssynpunkt
- Beakta placeringen av media
- Vid ordningsstörning
 - Förbered genom handlingsplaner att kunna hantera incidenter och spontana störningar
 - Provocera inte störande eller hotfulla personer
 - Agera enligt handlingsplan
- Planera för reträttväg vid hotfulla situationer
 - Säker väg till säkert utrymme
 - Säkerhetsställ säker uppställning av fordon samt säker väg till fordon som ska användas vid evakuering
 - Undvik att släppa in okända fordon vid uppställningsplatsen
- Upprätta larmkedja med tydliga kommunikationsvägar till:
 - Bevakningspersonal
 - Sjukvårdare
 - Polis
 - Andra
 - Tydliggör hur larmkedjan ser ut
 - Se till att mobiltelefoner alltid är laddade
- Presenter av okänd
 - Överlämnas paket bör dessa öppnas av givaren själv
 - Vid misstanke: rör inte, öppna inte, larma polis.
- Under mötet
 - Var observant på besökare och besökares beteende/uppträdande
 - Läs av stämningen
 - Samverka med övriga resurser
- Efter mötet
 - Underrätta polis och andra externa resurser när mötet/eventet är avslutat
 - Om något inträffat ska detta följas upp enligt särskild rutin ”Åtgärder efter våld och olyckor”
 - Utvärdera och följ upp insatsen

Checklista - Om något händer vid evenemang och offentliga möten

1. Vid akut behov av hjälp: ring nödnumret 112
2. Vidta omedelbara skyddsåtgärder för drabbade
3. Planera för eventuell hantering av
 - a. närstående/anhöriga
 - b. media
 - c. kontakta säkerhetssamordnare och kommunikationschef
4. Dokumentera hot/händelse – gör polisanmälan.
 - skriv loggbok över händelser
5. Rapportera om tid, plats, orsak, vidtagna åtgärder till:
 - Polisen
 - Partiets kontaktperson
 - Kommunens säkerhetskontor

Incidentrapportering

Vem rapporterar incidenten? [Namn/funktion? Relation till den utsatte?]
Vem utsattes? [Namn, nämnd, roll]
Vad utsattes personen för och hur? [T ex, trakasserier, hot, skadegörelse, våld, Beskriv händelsen!]
När och var ägde händelsen rum? Var det någon annan som såg händelsen? [Klicka och markera för att skriva brödtext]
Vem/vilka utsatte den förtroendevalde? [Klicka och markera för att skriva brödtext]
Antas förövaren tillhöra en grupp /falang av något slag? [Klicka och markera för att skriva brödtext]
Finns någon känd utlösande faktor? [Klicka och markera för att skriva brödtext]
Hur upplevde den utsatte incidenten? [Klicka och markera för att skriva brödtext]
Har polis kontaktats? ☐ Ja ☐ Nej Har incidenten polisanmäls? ☐ Ja ☐ Nej Har återkoppling skett till den utsatte? ☐ Ja ☐ Nej Har den utsatte behov av stöd/hjälp? ☐ Ja ☐ Nej Har den utsatte fått stöd/hjälp? ☐ Ja ☐ Nej Obs! Glöm inte att bifoga eventuella handlingar till incidentrapporten